

отчинѣ, якъ шумнѣ заверухи, що глядять славы въ кривдѣ брата. Для того же оберни свою руку въ примѣрну паству поївренихъ тобѣ душу въ дусѣ Христа, который учить „не чини другому, що тобѣ не міле.“ Нехай твой неспокойный духъ вже покине разъ безъосновну, злишну, нерозумну опѣку надъ Русинами, а натомѣсть держите пословицѣ: „Глянь на себе, буде въ тебе“.

Е. Л.

Бесѣда посла Ковалевскаго,

выголошена на засѣданію ради державной зѣ днѧ 7 л. марта 1883 при специальномъ дебатѣ надъ бюджетомъ при рубрицѣ „вѣроисповѣданія“.

Высока палата! Певно впадає се всѣмъ въ очи, що хочь въ Галичинѣ только три посли тутъ застѣдають, всѣ три записались до голосу надъ тымъ титуломъ. Причиною тогого єтъ конечностъ, которую бѣчуває кождый Русинъ, а особливо мы, представители руского народа. Отъ 10 лѣтъ застѣдаю вже въ той палатѣ, а нѣколи еще не бувъ я приневоленый забирати голосъ надъ тымъ титуломъ, а коли нынѣ дѣлаю тое, то приневолюють мене важнѣ причины. Заразъ на вступѣ до моя короткихъ мушу запримѣти, що намѣряю звернути увагу выс. правительства на гдяжай незаперечимъ потребы гр. кат. церкви въ Галичинѣ, выражаюти при тѣмъ бажаніи, що уваги тѣ були якъ найскорше уваглядненій. А думаю, що буде се лежати въ интересѣ правительства, щоби наша церковна отношенія скоро були уладженія. Мы уважаємо нашу церковь якъ отрубну и самостїну въ отношено до церкви рим. кат. навѣть тогды, коли вѣдь рѣжниця тыхъ обоихъ церквей мала обмежитись до отмѣнного обряду и церемонії, а тое переконанье наше стверджує характеръ нашего обряду. Не хочу сягати якъ до отцѣвъ церковныхъ, щоби виказати, якъ они понимали характеръ нашего обряду, а заразомъ щоби предложити доказы, якъ будно понимаємо до нынѣ становище нашої церкви и якъ необтѣвно поступаємо съ нею, — я обмежуюсь на розкрытию только одного жерела и то же жерело чисто католицкого. — Маю власне підъ руковою: „Archiv f. kath. Kirchenrechte mit besonderer Berücksichtigung f. Oesterreich und Deutschland, herausgegeben von Dr. Maj und Dr. Vering, 7 Band, Mainz 1882.“ Въ тѣмъ дѣлѣ обговорю Dr. Hergenröther въ Вирбурга правий отношенія всѣхъ обрядівъ католицкої церкви. Панамъ звѣстне имя сего славного учителя церкви. Гергенретеръ зачисляє на вѣтъ до колегію кардинальствъ. Цѣлої дотычної розвѣди не можу тутъ подавати, — впрочемъ я вказавъ жерело, обмежуюсь отже на головній точки. Гергенретеръ виказує, що власне обряды суть пружиною всякої дисципліни и жити церкви, жерело рѣжнороднихъ правовыхъ отношень, и що многосторонній розвѣд обрядъ єсть найсвѣтлѣшою стороною церковного законодавства. И щоже розумѣє Гергенретеръ підъ обрядомъ? На сторонѣ 170 читаємо у него слѣдующе: „Підъ обрядомъ розумѣти належить не лише церемонії церковній: въ ширшомъ значеніи обмінає обрядъ всѣ особенности церковної дисципліни, опертій на національнихъ, літургичніхъ и умовніхъ отношень, задержаний въ первихъ групахъ особъ и організмовъ підъ наглядомъ найвищої церковної власти безъ ослаблення своїхъ звѣз съ цѣлостю церкви.“ Дальше пише днѣ такъ: „Супротивъ „unitas dogmatis“ стоїть „diversitas rituum“, и такъ говорено въ XII. столѣтію о грецкому обрядѣ въ противставленію до обряду латинського для піднесення рѣжницѣ може двома церквами. Церкви подобно якъ вселенія зучити въ собѣ єдинство съ рѣжнородністю; єдина „unitas“ не єсть абсолютною педантичною „uniformitas“. Она обнимаетъ большій и менший церкви партікулярній, групъ народовъ, країнъ, провинцій, мѣста, товариства, которымъ полішає ихъ спеціальній отмѣнами и властивостію о столько ненарушенными, сколько не противніи они єдинству вѣри“. На тѣмъ кончику цитати въ Гергенретера. Обмежаюсь тутъ только на сконстатовано, що и сей славний учитель церкви уважає гр. кат. церкви въ Галичинѣ якъ церкви отрубну и самостїну. Се булавы церковно-правна сторона нашої церкви. Въ становищіи нашого законодавства видається менѣ достаєчною пригадати арт. XV загальнихъ правъ обывательскихъ, который звучить: „Кожда законно уянана церковь має право до свободного публичного культу религійного; она уладжує и зараджує самостїною свои внутрішніи справы, оставши въ посѣданію и уживанію призначенихъ для її культу науки и добродѣтельнихъ цѣлій інституцій, заведень и фондівъ, при тѣмъ однакъ піддлягає, якъ кожде іншіе товариство, законамъ держави“.

Мої панове! Ми піддаємося законамъ держави, бажаємо однакъ, щоби и перша части вгаданого артикулу була до насъ впovинна, щоби намъ дана була можливостъ порядкувати самостїно наші отношенія церковній. Якъ довго отже не буде намъ таї можливостъ дана, якъ довго будуть насъ бѣручувати тѣ варяду справами нашої церкви, такъ довго остануть для насъ всікъ потѣшанія пустыми фразами, добрыми може для кого другого, але

напевно не для насъ, Русинівъ. Ми знаємо, що наша гニア є римською церквою опирається на булѣ Климента VIII „Magnus dominus et laudabilis“ въ році 1595, — содержаньїємъ булѣ для насъ ясне и мы останемо при нѣмъ; таоже знаємо дуже добре, що Климентъ VIII означивъ певні права нашої церкви, а именно нашого митрополита булою „Decet Romam pontificem“. За захованьїемъ тыхъ правъ вступаємо засвѣдьди, и такъ довго мы спокойній, якъ довго права тї стоять незрушимі. Наколи отже вис. правительству валежить на нашимъ спокою, то нехай не ватыкає уха свого передъ нашими словами.

Теперь приступлю, мої Панове, до конкретныхъ, спеціальнихъ слuchaївъ, щоби виказати, якъ конечнѣмъ єсть звернути увагу на наші потребы и отношенія. Передвчера вгадано тутъ про монастырь въ Доброму. Я додамъ, що мы такъ довго не будемо заспокоєні, якъ довго не побачимо зновъ нашихъ священиківъ, управлюючихъ тымъ монастыремъ. Мы мусимо жалѣти надъ переданьїмъ сего монастыря въ руки Іоанитовъ, и не можемо призволити на то, щоби чужі втручувались въ нашу справу. Наколи оказалось потрѣбнимъ реформувати чинъ Василіянъ, — а єсть се нашъ одинокій чинъ чернечій — то були на тое настоїтель сего чина, були наши епископи и глубоко-ученій доктори богословія, професори львівського університету и перемиського заведенія богословія. При помочи тыхъ особъ реформа могла була перевестись дуже легко и съ хдномъ для чина, а еслибы вже дѣйстію забракло силъ межи нами до переведенія сей реформи, то єсть близшій Василіянамъ чинъ чернечій, Бенедиктини. Позаякъ однакъ не звернено зовѣмъ уваги на можливостъ переведенія реформи нашими силами, то мы мусимо уважати накинену чужу помочь передвчансю и зовѣмъ необтѣвно.

Якъ звѣстно, мы зовѣмъ не маємо теперъ нашого митрополита во Львовѣ. Я бажави дуже, щоби причини, для которыхъ отнято намъ чоловѣка, который бувъ найвѣрнѣшімъ сыномъ католицкої церкви, найвѣрнѣшімъ підданымъ Е. Вел. цѣсаря, остали для мене тайною. Онь мусївъ уступити, и се досить для мене, дальше доповѣсти исторія. Я констатую только, що наші отношенія церковній такъ довго не можуть бути упорядковані, якъ довго не будемо мати паstry, а позаякъ престоль митрополичій вже єтъ колькохъ мѣсяцівъ опорожненій, то мы предкладаємо выс. правительству наші горяче жаданьї, щоби престоль сїя якъ найскорше бувъ обсадженій и то чоловѣкомъ, впovинъ сего мѣсяця достойнімъ. Унашъ, на жаль, завелось єтъ довшихъ лѣтъ лишати престоли епископік на довшій часъ необсадженими. Таке поступаніе потягало все для насъ лихї наслѣдства. Підношу се съ тымъ большимъ натискомъ, бо если опорожнится епископство латинське або брменське въ Галичинѣ, то вакансъ не тревас нѣколи довше з мѣсяцівъ. Не лѣпше стоять справа съ нашими капітулами. Обмежує головно на митрополичу капітулу во Львовѣ. Тая капітула має 12 мѣсяць крылошанськихъ, однакъ, о сколько тямлю, нѣколи не були єще всѣ мѣсяцівъ опорожненій. Теперъ єсть 4 а ваглядно 5 мѣсяцівъ опорожненій, бо одно мѣсяце занимає апостольській адміністраторъ. Дялочоже не обсаджуються тѣ мѣсяціа? Чи може задля заощадженія скупыхъ пенсій крылошанськихъ? Дялочоже не єщадиться на іншихъ капітулахъ! Наша крылошане суть разомъ и референтами консисторскими и мають багато занятій. Где якъ, а тутъ помочь есть докончє потребна.

Положеніе нашихъ семинарій духовныхъ такоже не больше потѣшає. Недавно переконався намѣстникъ гр. Потоцкій о потребѣ перебудови дотеперѣшнього будинку для гр. кат. семинарії во Львовѣ, крайно необтѣвного вже въ гигієничніхъ взглядовъ. Такоже и богословське заведеніе въ Перемишлі потребує докончє збльшена дотації для доповненія брачуючихъ силь учительскихъ, а катихити наші або не побирають жадного вынагородженія або рѣвнаючись больше милостинї, якъ пенсії.

Гр. кат. Русини въ Галичинѣ живуть въ двохъ діецезіяхъ: львівської и перемиської. Пемиська діецезія числила посли шематизму въ 1881 р. 941.320 вѣрнихъ, має 1286 церквей, 780 священиківъ и 39 деканатовъ. Львівська числила підслідно шематизму въ 1839 р. 1,561.288 вѣрнихъ, має 1.928 церквей, 1.301 священиківъ и 49 деканатовъ, обнимаетъ 31 повѣтівъ въ Галичинѣ и на Буковинѣ, на просторони 851 миль квадр. Теперъ пытаю: чи єсть гр. кат. митрополитъ въ станѣ обѣхъ для каноничного осмотру свою діецезію, до чого має обов'язокъ? Підъ зарадомъ его стоить 1928 церквей. Чиже може би, навѣть тогды, коли въ хотівъ черезъ 20 лѣтъ визитувати свою діецезію, оглянути щоробично 96 церквей? Такъ всіоди мусить би отправляти службу божу, проповѣдіати, катихизувати, контролювати маєтокъ церковній, всіоди мусить провѣрювати способомъ веденія книги метрикальнихъ и розмовляти съ прихожанами. Все то вимагає часу. Каноничний оглядъ цѣлої діецезії єсть у насъ отже для нашого митрополита неможливий, и многій генерації не мають можности бачити свого паstry. Вже 1880 р. намѣрено зарадити сему злому; підслідно найвѣрши. поставленія въ 8 мая 1850 має бути львівська діецезія подѣлена на двѣ часті. По при діецезію львівську рѣшено оснувати діецезію станиціївську, а кожда въ обоихъ тихъ діецезії обні-

малаби єще просторони надъ 400 миль квадратовихъ. Переведенія сего подѣлу надармо ждемъ черезъ столько лѣтъ!

Наконецъ хочу єще поднести справу замоги католицкого духовенства. Вже колька разовъ подношено ту справу поївненія матеріального быту кат. духовенства; минувши сеї внесла мы революцію, которая має увагляднити такоже и положеніе нашого гр. кат. духовенства, але вгадана революція остава до нинѣ безъ наслѣдства. А тымчасомъ положеніе нашого духовенства естъ єто разъ утяжливішій. Вы, панове, мусите такоже и тое увагляднити, що наше духовенство має родину, — отже тымъ большій тяжкать на нїмъ обов'язки а мимо того витревало и ревно працює надъ христіансько-моральнимъ веденiemъ громадянъ. Зване духовне не даволяє лучити съ собою іншого способу заробку, такъ єто нашъ священикъ обмежений только на доходы въ свого бенефіцію. А вже є священикъ, который має университетські студії, который дальше мусить довго а довго ждати, закимъ одержить стаю посаду, має повне и незаперечиме право до такого удержання, которое обезпечило бы ему жити безъ журби, а то тымъ больше, що кождый душпастирь повиннъ до того вложеній на себе державою обов'язки, для которыхъ треба було властиво установляти обсніхъ урядниківъ. Богато говорится теперь о поївненію економичніхъ отношень въ цѣлій Австрії, а мимо того полишає священикъ въ крайно недостаточнімъ положенію матеріальному. Говорено тутъ єто о полученнію стану робітниківъ, которые обезпечили бы священику жити безъ журби, а то тымъ больше, що кождый душпастирь повиннъ до того вложеній на себе державою обов'язки, для которыхъ треба було властиво установляти обсніхъ урядниківъ. Богато говорится теперь о поївненію економичніхъ отношень въ цѣлій Австрії, а мимо того полишає священикъ въ крайно недостаточнімъ положенію матеріальному. Говорено тутъ єто о полученнію стану робітниківъ, которые обезпечили бы священику жити безъ журби, а то тымъ больше, що кождый душпастирь повиннъ до того вложеній на себе державою обов'язки, для которыхъ треба було властиво установляти обсніхъ урядниківъ.

1. Яцко Лужицкій пожичивъ въ р. 1871 квоту 100 зр. и заплативъ на рахунокъ тогого Капкови 14 зр. въ р. 1871, 25 зр. и 33 зр. въ р. 1873, 30 и 30 зр. въ р. 1877; въ той самомъ роцѣ заплативъ 4 зр. и привезъ ему грушу въ варт. 1 зр. и два кѣрби боса въ варт. зр., а Капко обѣцавъ ему, що натурація почислити на рахунокъ довгу. Квота сплачена черезъ Лужицкого выносила отже 141 зр., зъ которої Капко 6 ратъ поквитувавъ на 46 зр. 66 кр. решту 94 зр. 33 кр. украївъ. Черезъ тое довту Лужицкого вирѣс вже въ р. 1881 на 200 зр. 2. Онуфрій Пенчукъ пожичивъ 1869 р. русл. банку 200 зр. Въ р. 1875 зложивъ прѣвѣду въ колькохъ ратахъ 220 зр., але не відставъ поквитована. Капко лишь частъ тихъ груші записавъ на рахунокъ довгу, такъ єто Капко лишилося єще 89 зр. 33 кр. до жадання Банку удавася до суду въ Дрогобичи и узынити ліквідацію Пенчукового грунту.

3. Кость Минчакъ сплативъ на рахунокъ пожички, затягненій въ р. 1871 въ квоті 50 зр., зъ которої діставъ дѣйстію бѣгомъ банку 388 зр. Ти часомъ Капко записавъ лише 217 зр. 8 кр., банкъ розпочавъ ліквідацію Минчакового грунту за осталій довгъ съ додатками въ сумѣ 394 22 кр. Цѣкава рѣчъ, якъ наша селяне понимають интересъ банковий. На пытань предсѣдателя, що сквѣдокъ пожичивъ єще 390 зр. въ банку, що бѣгомъ 500 зр. заплатити, отвітвѣдає: „такъ; за 100 зр. купивъ пару волохъ. Пред. „А щожъ зробились съ рештою грошівъ Свѣд. Зложивъ до скринѣ тай выплачувавъ тихъ грошівъ раты до банку, — поки стадо. 4. Никола Пурій пожичивъ въ р. 1869 зр. Коли не має чимъ сплатити колькохъ остатнихъ ратъ, а банкъ хотівъ єго грунтъ заливати, Пурій продавъ свої грунти тремъ грунти за 185 зр. и тую суму давъ Капкови при мікахъ на цѣлковите заспокоєнія довгу. Капко бравъ бѣгомъ Пурія книжочку банкову и не звінувъ єму єї, кажучи, що мусить послати підъ Львова. Тымчасомъ Пурій померъ, а банкъ звісивъ ліквідацію, а коли осталій довгъ діставъ въ руки Капка, поздастю банку до жадання бѣгомъ стадо, и въ дорозѣ ліквідації постаряється въ їхъ стагненіе. Вправді після нашого конца цивільного тѣ квоти візначенія на руки повноваженіемъ черезъ банкъ реїзентантъ винні бути уважанії якъ заплаченій; але стадо того банку каже, що поквитованій черезъ реїзентанта візнати уважаються якъ незаплати. На підставѣ отже статута рустикального бандорію зробиць таєже стадо, стагнаніемъ непоквитованіхъ заспокоєній, а колюмъ оголосивъ єще заплаченіхъ довговъ, а коли вони засулені, то погоджено єго погоджено.

На слѣдъ мальверзації Капко прішовъ Лончинський, инспекторъ русл. банку при шконтрѣ еще въ р. 1880. Онь знайшовъ єще замкненій рахунокъ въ згодѣ єго готовкою вінною, але власне підчастиє тогого шконтра зголодялося колькохъ селянъ будто для того, що підчесено судовий наказъ заплати, будто діставши єто бготи єї щоби єї звінити. Капко поздастю банку, поздастю тогого шконтра на руки Капка, поздастю банку до жадання бѣгомъ довжниківъ

редъ 8-ми роками, то предоставится намъ рѣчь такъ, что вина лежитъ не только на самомъ Капку. А дальше и въ тѣмъ, что коли тѣ мальверзациіи показалася, банкъ хотѣвъ цѣлу справу задавити и не донѣсъ о тѣмъ ц. к. прокураторіи, боячись, что Боже борони, судъ признавбы претенсіи банковій до непоквитованихъ селянъ за неважній. Спытаemo еще о одно дирекцію того банку: Гдеякій довжники, якъ показалось зъ разпра- вы, еще отъ 1872 р. нѣчого не сплатили, а вла- стиво не могли выказатися жаднымъ поквитова- ниемъ, — чому банкъ не допоминався вже тогды сплаты ратъ, чому зволѣкавъ ажъ до теперь съ процесами? Чижъ не длятого, чтобы осталый довгъ черезъ дочислюванье процентовъ отъ процентовъ выросъ въ двое або трое? Розумѣєся, что для банку дуже выгодно мати большу претенсію до дов- жника. Впрочѣмъ разставшия съ довжникомъ якимъ небудь способомъ, бодайбы черезъ лицита- цію, не булобы надѣї, чтобы еще коли той свѣтъ довжникъ хотѣвъ заходити собѣ съ банкомъ, бо навченый вже разъ и десятому заказувавбы...

Розправа тревала три дні. Трибуналъ у-
знавъ Копка виннимъ злочинства проневѣрення
зъ §. 183 з. к. и засудивъ его на 5 мѣсяцѣвъ
тяжкой вязницѣ, на зворотъ коштovъ поступованія
карного и на отшкодованье банкови. Що до шко-
ды селянъ трибуналъ отославъ ихъ на дорогу
цивильну. Отъ того засуду зголосивъ прокура-
торъ откликанье до апеляціи що до вимѣру кары,
а рѣвночасно защитникъ внѣсъ зажаленіе нева-
жності.

Той процесъ не потребуе, думаємо, комен-
таря. Самі факти говорять за собою и могутъ
послужити нашимъ селянамъ за пересторогу, що
такихъ Канківъ може бути бóльше на свѣтѣ, а
банкъ рустикальный все одинъ и той самъ. Вкон-
ци спытаемо: на що намъ придався законъ о
лихвѣ зъ р. 1877, если существуютъ у насть у-
привилеїваний ліхварѣ, котрій ведутъ и дальше
свой ліхварскій интересъ тымъ льше, що не
потребуютьъ боятися жидовской конкуренції?
Жидъ за ліхву може пойти до криминалу, а бан-
кови иного не станеся. Кто же побезпечить?

ПЕРЕГЛЯДЬ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорська Монархія.

(Рада державна.) По отповѣди министра торговли въ справѣ нарушования тайны листовой забравъ зновъ голосъ п. Шенпереръ констатуючи, что министръ самъ признавъ, что власти свѣдомо нарушаютъ тайну листову а тымъ самыми нарушаютъ и основній законы державы. Неправдою есть, что въ листѣ до него находится не-остемплёванный дневникъ, бо се невѣдомо навѣть самому адресатови. — При тыхъ словахъ поднесла правиця гамбръ и смѣхъ, чимъ обуреный бесѣдникъ звернувся до правицѣ съ окликомъ: „Не смѣйтесь, бо я говорю поважно и льояльно, а вы вашими безнастанными смѣхами компромитуете либерализмъ и парламентаризмъ. Згадана справа есть дуже серіозна, бо коли такъ дальше пойде, то гдѣ буде дивуватись вже и теперь голошенымъ окликамъ, що въ судовництвѣ австрійскомъ іанує „кабинетна справедливость“, а во всѣхъ другихъ на основныхъ законахъ опертыхъ інституціяхъ повна самоволя министра, або якои будь креатуры!“ — Спеціяльный справоздатель комісії бюджетової пос. Руслъ, навязуоча свою промову до рѣчи своего попередника, подносить съ жалемъ, що вже и заграниця знає о томъ, якъ въ Австрії шанується тайна листова. Бесѣдникъ ссылається на бувшого амбасадора нѣмецкого Арнима, который жалувався передъ нимъ, що австрійське правительство переймає гдеякій его листы, и що въ Австрії доси еще существуетъ т. зв. „чорний кабинетъ“. Поясненье министра зовсімъ не заперечило сему, божъ самъ онъ признае, що власти дѣйстно не шанують тайни листове. Бесѣдникъ выражаетъ свой жаль, що репутація Австрії за границею есть зъ топи причини дуже наражена.

При дебатѣ надъ рубрикою „телеграфы“ (съ сумою выдатковъ 3,577.970 зр. а доходовъ $4\frac{1}{2}$ мил. зр.) выступивъ пос. Копъ, освѣщающи, что бесѣда министра торговлѣ инаугуруе въ державѣ системъ полиційный, бо министеръ не задає собѣ пытания, чи дастъся погодитъ дане средство съ законами, чи нѣ, а застосовуе его безвзглядно. Таке поступованье носить на собѣ всякий знамена системы полиційной, оно зовсѣмъ неотповѣдае духови правной державы. Закидъ той илюструе бѣдникъ слѣдуюю исторію: Въ одномъ мѣстѣ немѣцкого краю Австріи, при выборахъ до ради громадской поручивъ староста всѣмъ урядникамъ голосувати только на гдякихъ ему пригодныхъ кандидаговъ. Одинъ зъ тыхъ урядниковъ запытавъ телеграфично намѣстника, чи староста мае упование накидати урядникамъ свое переконанье, чи именно власть выше упование его до того. Отповѣди на телеграму не будо, ажь до шерва по колькохъ дняхъ звернено падавцеви его депешу, яко не квалификующуся до посылки въ мысль арт. 7 международного петербурскаго договору въ спрavaхъ телеграфу. — Бѣдникъ подноситъ сей фактъ яко досадну характеристику свободной коммуникаціи телеграфичнои въ Австріи. — Спеціальный референтъ пос. Ру съ додае до того еще тую увагу, чо правительство занадто користасъ кон-тролемъ, до котрои упование его выше згаданый договоръ. — По томъ принято рубрику „телеграфы“ а такожъ безъ дискуссіи рубрику: „почтовій касы щадничї“ съ сумою выдатковъ 190.000

а доходъ 140.000 зр.

Гавзнеръ перенесеня заряду галицкихъ жель-
лѣзницъ до краю. Тому спротивився спеціальний
справоздавецъ комисіи Шавіъ, выступаючи про-
тивъ децентралізаціи заряду жельзницъ. Гене-
ральный справоздавецъ Клямъ пригадує послови
Шавіови, що гдеякимъ жельзницямъ вже въ кон-
цесії поставлено обовязокъ удержувати зарядъ
въ краю. — Дальше приступлено до дебаты надъ
титуломъ „скарбовій жельзницѣ“ (выдатковъ 20
мил., именно 9 мил. на жельзницю трансверзальну,
а 11 мил. на арлетанську — доходовъ 1,100.000
зр.). При дебатѣ надъ тымъ титуломъ, жалѣє пос.
Фиртъ надъ тымъ, що правительство при будо-
ваню жельзницѣ підкарпатской понехало засаду
будовання на власну руку. Такожъ жадає бессѣд-
никъ отъ правительства скорого предложеня про-
екту покрытия величезныхъ выдатковъ на будовлю
жельзниць. На засѣданю зъ дня 14 марта радже-
но надъ титуломъ центрального заряду министер-
ства справъ внутрѣшныхъ съ сумою 280.390 зр.
выдатковъ а 400 зр. приходовъ. Пос. Конъ вы-
ступивъ остро супротивъ господарства въ Тиро-
лю, представляючи сей край яко жебрака, который
не хоче и не успѣє поднести материально. Пос.
Вальдертъ закидає министерству бракъ всякої е-
нергії въ переведеню реформы законодавства
водного въ Чехахъ, а пос. Гаррахъ подносить
потребу стараниїшого увзгляднювання культури
краевої, бо тое есть власне жереломъ, котре у-
можливить робітникамъ платити податки и поно-

можливитъ рольникамъ платити податки и понести всякий тягарѣ. — Дня 16 с. м. отбулося послѣдне засѣданье рады державной передъ святами. Дрѣ Смолька пожелавъ послать щасливыхъ святъ, — и они розъѣхались зъ Вѣдня на святочній феріи. (*Межи Сербами а Хорватами*) въ Хорватіи, Славоніи и военному пограничу ведеся за-взята борба подобна якъ межи Русинами и Поляками въ Галичинѣ. (Хорваты — католики и уживають латинскаго письма, а Сербы — православній и уживають гражданки.) Теперь передъ выборами борба тая выступае даже яскраво. Хорваты невдоволеній зъ теперѣшнаго бана Хорватіи, Цеячевича, мадярофиля, и для того стараются перевести выборъ послѣдъ, горячихъ націоналбвъ хорватскихъ. Сербы зъ антагонизму до Хорватовъ, котрй яко сильнейший ихъ маоризуютъ, поираютъ кандидатовъ бана. Розумѣесь, что зъ того радуются Угры. Жаль, что Славяне не доросли еще до пониманя своихъ власныхъ интересовъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Самі вже россійські дневники по-
твірджають вѣсть, що причиною самоубійства
бувшого министра Макова були дефравдації и
крадѣжи публичного гроша. По смерти Макова
розпочала свою дѣяльність ревизія и оправдѣ ви-
крыла дефравдації на великий розмѣрь. О сколько
Маковъ лично бувъ виновный, — о тѣмъ рѣшитьъ
слѣдство.

Зъ „дунайскогомъ“ договору, заключеного власне въ Лондонѣ подаемо точки дотычачї Россія; — точка 3. европейска „дунайска“ комисія не має права контролѣ надъ сими частями лиману „Килія“, котрѣй принадлежать съ обома берегами однѣй зъ прибрежныхъ державъ (т. е. Румуніи або Россіи); до Россіи належигъ т. зв. „очаковскій“ рукавъ англійского лиману. Точка 4: Надзоръ надъ сею частию килійского лиману, котрый находится межи територіями россійскою а румунською, мають россійскій и румунській члены европейской комисіи дунайской. 5: дунайской комисіи и самыя державамъ (подпісавшимъ трактатъ) застерѣгається право контролювати пляны всякихъ земныхъ роботъ, въ котрой небудь пристани килійского лиману, щобы такій работы не унemoжливили плавбы іншими лиманами (— чого власне Австрія, Англія, Франція и Румунія найбóльше бояться). 6: Россія має право стягати отъ кораблѣвъ дачки на покрытье коштovъ понесенныхъ при направѣ своеї части килійского лиману. Прочі точки менше важні; весь договоръ складається зъ 9 точокъ, — а о сколько не змѣняє попереднихъ трактатовъ, конвенцій та договоровъ, позбстаютъ они на дальше въ повної силѣ. Договоръ сей має бути пайдальше въ протягу 6 мѣсяцівъ ратификований. Вѣденській Tagblatt догадуєсь, що Австрія, — котрои традиційна політика тѣсно звязана съ Дунаемъ, позаякъ для неї торговля Дунаемъ есть одною зъ квестій житя, — допевно не згодиласъ такъ... безъ нѣякої „компензаты“ на усадовленье Россіи при килійскомъ лиманѣ; вже доволѣ материлась Австрія бѣгъ сильной конкуренціи Англіи и Франція; — наколибъ жежъ удалось Россія змѣнити отповѣдными розкопами отношенія дунайскихъ лимановъ такъ, щобы очаковскій рукавъ стався головнымъ а прочі замулились (а можливостъ сего припускаютъ многи знатоки), наколибъ черезъ тое Россія

зануvalа цѣле устье Дунаю, — то одна зъ го-
ловныхъ жилъ австрійской торговлѣ булабъ под-
рѣзаною, а такожь замкненый Австріи важный
для неи и зъ иныхъ причинъ приступъ до Чор-
ного Моря Подъ сею „компензатою“ має „Tag
blatt“ мабуть на мысли: анексію Боснії и Гер-
цеговини, черезъ котрѣ то краѣ „отворятся Ав-
стріи новій дороги на Востокъ“, такъ задля торго-
влѣ, якъ и задля успѣшнои ривалізаціи съ ин-
шими державами на Востокъ интересованными,

Польша. Рада державна откинула внесение польскихъ пословъ, чтобы въ польскихъ школахъ приверено нарушеній права польского языка. Дебата була дуже оживлена. Польский послы завзято боронили своего внесенія, але безъ усопѣха. Германізація польскихъ народныхъ школъ въ Познанщинѣ и Шлезку буде вестися дальше—

Англія. Минувшого тыждня революціонери інглійські подложили динамітъ підъ правительственный будынокъ въ Лондонѣ, въ котрому мѣтигся парламентъ, мешканье Глядстона и други ряды. Выхухъ динаміту знищивъ одну часть величезного будынку, — на щастье однакъ нѣкто е стративъ житя. Щаоливо уйшовъ нещастя Глядтонъ, котрого кабінетъ якъ-разъ припирали до руйнованихъ комнатъ. Выхухъ бувъ страшно сильный. На поймъ миль англійской доокола встрияслися омы и задзвонили окна; свѣтла въ сусѣдствѣ

огасли. На сусѣднѣхъ улицяхъ пыль падали ши-
и, тротуары были покрыты дребезгами шкла.
Найгрубѣе камѣнья знищенои части будынку по-
рушилося на камѣнцѣ. Парламентъ тогда раз-
бралъ; въ хвилю выбуху всѣхъ немовь подкинуло
въ мѣсце. Хоть якъ швидко поліція и сторожа
ожарна прибула на мѣсце чину, то однакъ не
ловлено злочинцѣвъ. Фактъ сей даже зворушивъ
сю Англію, а особливо самъ Лондонъ. Симъ
актомъ Англичане болѣше розъярились, якъ за-
ордованьемъ Кевендиша и Бурке минувшого
оку въ Фениксъ-парку въ Дублинѣ. Всѣ англій-
кія органы накликаютъ правительство до еще
болѣшихъ репресій противъ Ирляндіи. Борба ме-
жі Англичанами а Ирляндцями ведеться вже на
або—або[“], або автономія, або страшна катастрофа
ля Ирляндіи. Будемъ бачити, що выбере англій-
ке правительство.

НОВИНКИ

— Отъ Впр. сколястика о. І. Жуковскаго одержуемъ
лѣдующе письмо: „Про смерть такъ передвчасну
л. и. Володимира Барвѣньского Русь галицка по-
териѣла велику страту, бо въ нѣмъ утратила вѣр-
ного сына незвычайныхъ дарованій, и ревно ста-
равшагося о еи добро. То чувствуютъ всѣ щирѣ
усиды, и съ великимъ жадемъ привяли ахмуну

— Зъ дух. гр. к. семинаріи Дня 15 л. марта от
булось заходомъ питомцѣвъ нашои духовной се-
минаріи въ семинарицкѣй церквѣ поминальне бо-
гослуженіе за упокой душѣ бл. п. Володимира
Барвѣнскаго. Паастасъ отправили оо. настоя-
тель о. Дольницкій духовникъ семинаріи и оо.
С. Торопъскій, Т. Сембратовичъ, А. Поляньскій
С. Городецкій при численной асистѣ питомцѣвъ
Литургію отспѣвавъ о. духовникъ Дольницкій
при асистѣ о. Городецкого и питомцѣвъ. Повны
хоръ семинарицкій выконавъ найгарнѣйши утвори-
жалобной службы при участі п. Грицикевича
питомца семинаріи перемыской, который сво-
имъ трогательнымъ голосомъ плѣнявъ присут-
ныхъ. — Шкода, что не отворено церкви и да-
публики, что надалобы було богослуженю большо-
торжества и значеня.

около добра руокого народа, а съ певностию мо-
жна сподѣватися, що всѣ щирѣ Русини, если бу-
дутъ до того вѣзваній, будутъ ствратися до осно-
ваня такого загально-хосенного памятника бл. и.
Володимира Барвѣньскаго тымъ обыльнейшими
датками причинятися, коли безъ всякого вѣзванія
на неопределѣленый памятникъ его вже такъ значну-
ому зложили... Я при томъ на туу цѣль скла-

— Стипендіи въ сумѣ по 105 зр. рѣчно зъ фонду призначеного для убогой учащися, рускої молодѣжи уделило ц. к. намѣстництво: Климови
Даниловичеви, слух. II. р. правъ на универ-
львовскому, сынови руского священика; Володи-
мирови Кульчицкому, рѣвножъ слух. II. р. правъ
и Михайлови Киршакови слух. III. р. выдѣл-
фильософичного на львовскомъ университетѣ, съ
ротѣ по мѣщанинѣ зъ Устя зеленого.

— При выборѣ вицепрезеса польскаго „Коїа“ въ Вѣдна мѣсце умершаго бар. Бавма, побѣдили большею 4 голосовъ консерватисты „станьчики“ „подоляки“ выбравши вицепрезесомъ Аполин. Яворскаго. Контрѣ-кандидатъ кн. Чарторыйскаго упавъ.

— Въ Большовцахъ, мѣсточку пов. рогатынського отбулися въ дніахъ 7, 8 и 9 марта с. р. выборы до рады громадской, до котрои выбрано 19 христіянъ. Жиды выбраны въ значной меншости намѣстницва о приволеніе збирати въ краю склоняются на отмену. — Въ Гомеле

чи имъ що то поможе, побачимо.
— Въ Залозецкому тифуъ и запаленье легкихъ суть причиною великой смертельности; умираютъ особенно молодѣжь. Теперь еще появилась та

Вже для того не повинно синяти, що дотеперъ-
шній жертвъ зложений выразно на памятникъ на-
гробный. Волъ Ви. Дателъвъ мы не въ правѣ
нарушати, — вирочъмъ выказы жертвъ на па-
мятникъ мы мѣстимо въ кождомъ числѣ „Дѣ-

— Цѣкаву статистику переходу бѣльшихъ по-
лоствей въ жидовскій руки межи р. 1861 а 1862
помѣстивъ п. Теофиль Меруновичъ въ варшавскій
газетѣ „Rola“. Коли въ р. 1861 посѣдали живѣ
всѣхъ маєтковъ въ Галичинѣ 41, то въ р. 1862
мали въ своихъ рукахъ 292. Найбѣльше жидов-
скихъ маєтковъ выказують округи: золочевскій
34, самбірскій 31, тернопольскій 28; а найменшіе

— Послѣдне, 26 ч. „Дѣла“ сконфискувала ц. к. прокураторія державна за уступъ въ статіи о. Степана Качалы „Колька словъ о намѣреню знесеня старого календаря“. Мы выготовили другій накладъ сконфискованого числа и розослали въ недѣлю наши предплатникамъ.

— „Руска Бесѣда“ въ Самборѣ устроитъ д. 27 л. марта с. р. въ своихъ комнатахъ вечерокъ муз-

кально-декламацийный въ ХХII роковини смерти Г. Шевченка. Програма вечерка слѣдующа: 1) Вступне слово. 2) „Думы мои“, слова Шевченка, муз. Воробкевича, квартетъ мужескій. 3) Симфонія Данкла G-dur, квартетъ омычковый. 4) Огнить п. Н. Б. 5) Я въ чужинѣ загибаю, муз.

— (Дробний весті.) Оть 16, по тревалыхъ сильныхъ морозахъ, наступила у насъ при полуночнико вѣтре и красной погодѣ бѣлгра. — Въ Мощковѣ поѣтъ окоѧльского господарь Луць Гладкій посвиривъ съ сыномъ Гринкомъ, вѣтромъ въ громадѣ, подложивъ огонь подъ тогоже загороду. Пожаръ знищивъ цѣле обѣстѣе вартости 1000 зп. — Въ Берлинѣ якій невыслѣдженый злочинецъ за мордуваютъ молотомъ въ вынаймленомъ покою въ гостиницѣ, который прішовъ до него съ переказомъ почтовымъ, отъ него же таки наданыи, и зрабовавъ листы грошевѣ въ вартости около 800 марокъ. — Въ Могильници коло Теребовлї обходивъ сими днами тамошній господарь Иванъ Черемисъ золото весѣлье. Женка его въ тѣмъ самой вѣкѣ, а дружки и дружки були тѣ самі, що передъ 50 роками. — Въ Ожидовѣ въ повѣ золочевскому застрѣлився на гробѣ свои сестры, котра згинула отъ самоубійства, въ жалю за нею 16 лѣтній хлопецъ Б. К., ученикъ рушникарской. — Сензаційный процесъ Чарномскаго, убийцѣ възвізного Словика въ Краковѣ розібаченъ съ початкомъ мая. Чарномскаго обвоязъ теперь жандармы для конфронтованія по рѣжныхъ мѣсцяхъ пополненыхъ нимъ злочинствъ.

Вѣсти епархіальни.

Зъ АЕпархії Львовской.

До рукоположенія ерейскаго принятъ о. Криницкій.

Каноничну інституцію получивъ о. Леоніт Любенецкій на парохію Сороки дек. щирецкого

Въ пропозицію на пар. Ходакѣвъ великий, дек. тернопольскаго принятъ оо.: Іоанъ Дудынський зъ Высыповоць и Петро Лѣтнинський зъ Петляковець.

Презенту получили: о. Петро Лѣтнинський на кап. Теляче; о. Дмитрій Вахнякъ на кап. Глинки. Консисторія вставалась у президіи на мѣстництва, щоби згодилась на каноничну інституцію.

Введеній въ душпастирскій посады оо.: 1) Мих. Царі въ завѣд. Курникій дек. городецкого; 2) Іосифъ Кучинський въ завѣд. Парыша, дек. надвірнинського; 3) Романъ Ландер якъ сотрудникъ въ Зарваниці, дек. теребовельскаго.

Личный додатокъ по 100 зп. рѣчно на три лѣта получили: 1) Мих. Вагилевичъ зъ Княжолуки, 2) Григорій Левицкій зъ Гадинковець и 3) Іполітъ Дроздовскій зъ Княжа, дек. золочевскаго.

Поставленій катихитами оо: дръ І. Бартоневскій катихитомъ при ц. к. IV гімназії и школѣ въ Львовѣ; Володимиръ Петрушевичъ при школѣ Марії Магдалини въ Львовѣ.

Зъ Епархії Перемышльской.

Въ пропозицію на пар. Старе-Село, дек. олешницкаго принятъ такожъ (пропущеній въ по-

следніомъ виїздѣ) Ант. Шведицкій, сотрудникъ въ Лѣтнинѣ.

До рукополаганія въ священники явилися тутъ слѣдуючіи кандидати: 1) Іоанъ Жарокій, 2) Ник. Ясенецкій, 3) Вікторъ Кордаевичъ, 4) Кароль Белкотъ, 5) Іос. Пелехъ, 6) Вас. Яремкевичъ, 7) Вас. Боровець, 8) Мих. Попель.

Презенту получили оо.: 1) Волод. Левицкій, парохъ зъ Немирова, на парохію Нагорцѣ; 2) Дим. Ісаїчикъ завѣд. кап. Лобзова на парохію Заліска Воля; 3) Алекс. Виханський на парохію Смерековѣ; 4) Вас. Мациоракъ на парохію Лашки завязаній.

Отзнаки крылошанській получивъ о. Іоанъ Борисевичъ, парохъ зъ Кривча.

Ублгается о завѣдательство Тылича о. Корн. Гумецкій, сотрудникъ зъ Домашева.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— «Кievskom Старинѣ» книжка 3-та, за мартъ, вийшла сими днами и мѣстѣ мѣжъ іншими: добиченіе статії Костомарова: «Жидотрепаніе», дальши письма Т. Шевченка до Бронислава Заленского и письма Николая Гоголя до В. В. Тарновского.

— Агітациія за знесеньє рускихъ святы дуже заняла нашихъ селянъ и мѣщанъ. Эѣ рѣжнихъ сторінъ края одержуємъ отъ нихъ листы: одинъ пытають, якъ тая справа скончиться, другій предъкладаютъ всякихъ охоронніхъ мѣбрь: примѣромъ одинъ селянинъ пытася настъ, чи не добре будобы, щобы „депутати рускихъ сель побѣхали до Вѣдни до цѣсаря; тамъ розповѣльбы мы всю правду...“; одинъ мѣщанинъ предкладаетъ, щобы всѣ руски села падавали петицію до цѣсаря стъ жалобою на компанію Стояловскаго, що она каламутить спокой въ краю, и т. под. Эѣ всего того видко, що нарбѣдъ вже сильно тою справою интересується. Одинъ селянинъ, Яковъ Савицкій зъ Говилова надобславъ намъ до помѣщенія стихъ п. заг. „Пересторога для рускихъ людей передъ агітациями за скасуваніемъ святы“. Гдяекі строчки того стиха наведено для характеристики погляду руского селянства на нивелаторскій агітациіи всякого рода езутівъ:

„Ой нависли „новій хмары“,
Нависли, нависли,
Чи знаете, люде добрій,
Що панамъ на мысли?
„Они хотути мѣсяцословъ
Рускій скасувати,
Нашъ обрядокъ, рускій свята
До купы збогнати.
„Що ся панамъ „шовинистамъ“
Въ головы набило,
А щобы нашъ рускій нарбѣдъ
Все непокоило...
„Протекторомъ той справы —
Сильно ся займае —

Посоль польскій Поляновскій...

Такъ ся называє.

„Онь у Вѣдни на авдіенції

У Монархії бувъ

— — —
— А мы, бѣдній рускій люде
Що будемъ робити?
Чи пристанемъ до ихъ справы
Будемъ имъ служити?
„Станьте крѣпко, рускій люде
Такъ буты не може,
Одной мысли ся тримайтє,
Богъ намъ допоможе...

— — —
— Вже редакторъ Стояловскій
Въ „Пшулцѣ“ увѣряє,
Що нунічию папскій за тымъ
Сторону тrimae,

— — —
— И вже рускимъ опѣкуномъ
Стався называть,
Зложивъ просьбу до Цѣсаря,
Якъ маємъ писати...

— — —
— И мы можемъ опѣкунство
Сму въ руки дати,
Що бнъ хоче настъ красненько
Зовсімъ ошукати?
— — —

— — —
— Вы знаете, рускій люде,
Чого паны хотуть:
Имъ не ходить о календарь
Имъ ходить о Польшу!

— — —
— Чи не малисте, панове,
Кого ся вченити,
Але нашій рускій люде
Хочете здурути?

— — —
— „Тажъ и жидовска народність
Свой календарь має,
Свої свята ся святкує
Вашихъ не тrimae.

— — —
— „Тожъ панове, мы въсъ просимъ
До нихъ ся вченити,
Іхъ календарь и ихъ свята
Съ своями злути!

— — —
— „Моїжесзового wuznania
Съ вами засѣдають,
А настъ бѣдніхъ рускихъ людей
Въ себе не прймають.

— — —
— Вже мы неразъ тоє чули,
Що „хлопъ смердитъ дѣхтемъ,
Не тра его ту пускати,
Бо насмѣтить вѣхтеть“!

— — —
— То на що ся вами, панове,
До Руиона пхата,
Нашъ обрядокъ, рускій свята
До своихъ чѣнati!...

— — —
— „Мы бы хтпли супокойно
Въ згодѣ съ вами жити,
Свої свята овяткувати —
Съ пѣкимъ не сварити...

— Рускихъ людей заболѣла
Черезъ васъ та рана

— — —
— — —

— На памятникъ бл. п. Володимира Барвінського зложили дальше: товариство „Надѣя“ въ Збаражѣ складки въ часѣ пом. богослуженія 1 зп. 0 кр. кр., Гніцкій въ Паличі 50 кр., о. І. Чубатий и его Вл. жена Емілія зъ Иванкова по 1 зп. п-а Меланія Ляторовска въ Сапоговѣ 20 кр., Юліанъ Левицкій зъ Словити 2 зп., о. Іоанъ Курбутякъ зъ Словити 1 зп. — Разомъ зъ подорядно выказанными: 740 зп. 65 кр.

— На стипендію имени Вол. Барвінського прислано ВПропод. ехоліархъ І. Жуковскій 10 зп., та „Надѣя“ въ Збаражѣ 1 зп. 60 кр.

— На могилу Т. Шевченка передала п-нѣ Олена Дерезинська 1 зп.

— На памятникъ бл. п. І. Ясенецкого зложили: Николай Ивановскій 5 зп., о. Антоній Березинський 2 зп., о. Антоній Волошакъ 3 зп., — разомъ 10 зп.

Переписка Редакціи и Администрації.

Вл. Ф. въ З. Даруйте, не можемо помѣстити, бо спізнено. — Вл. А. М. въ К. Розкажавши рѣчь основнѣйше, не будобы політично, завчасно, Вашу допись мѣстити.

Курсъ львовскій зъ дня 17. л. марта 1883.

платить жадавъ	
австр. залогомъ	р. кр. р. зп.
306	309
169 50	172 50
308	312
97 80	98 80
89	90 75
97 80	98 80
101 50	102 50
100	102 50

1. Акція за штуку.

Желѣзн. Кар. Люд. по 200 р. львів.-черн.-ло. по 200 р. Банку гіл. галиц. по 200 р.

2. Листы заст. за 100 р.

Общ. кредит. галиц. по 5% а. ав.

“ ” ” по 4% а. ав. період.

Банку гіл. галиц. 6% а. ав.

Листы дов. гал. руст. банку по 6%.

3. Листы довжн. за 100 р.

Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% залог. въ 15 лѣтъ

4. Облиги за 100 р.

Індемізація галиц. 5% м. к.

Облиги комуналній Гал. банку

рустик. 6%.

Пожичк. кр. зъ р. 1873 по 6%.

5. Лъсси мѣста Кракова . . . . .

” Станиславова . . . . .

6. Монеты.

Дукатъ голдендерскій . . . . .

цѣарскій . . . . .

Наполеондоръ . . . . .

Імперіаль . . . . .

Рубль російскій срѣбр. . . . .

панеровий . . . . .

100 марокъ нѣмецкихъ . . . . .

Серебро . . . . .

ВЪ КНИГАРНИ
ЛУКИ ВАСИЛІЕВИЧА ПЛЬНІЦЬКОГО
ВЪ КІЕВЪ

(3-3) Крещатикъ, дбмъ дворянського собранія,

межи прочими продаються слѣдуючі малорускі книжки:

Раевскій. Сцени изъ малорускаго народного быта. К. 1882 г. Ц. 1 р. Руденський. Чумзикія народнія пісні. К. 1874 г. Ц. 1 р. 30 к.; Южно-русскія народнія сказки, т. 2-й. К. 1873 г. Ц 1 р. Старицкій М. Сербскія народнія пісні. К. 1876 г. Ц. 1 р. 50 к.; Чорноморскій Опера по Кухаренку. К. 1878 г. Ц. 1 р. 30 к.; Пѣсні и драми Н. Лисенка. К. 1878 г. Ц. 1 р.; Зъ давніго землемѣрю. Пѣсні и драми В. Шевченка. К. 1882 г. Ц. 1 р. 50 к.; Гамлетъ Принцъ Дансіскій. Трагедія въ дѣлѣ, В. Шевченка. Пісні на українську мову. Музика Лисенка. К. 1882 г. Ц. 1 р.; Пѣсні про Івана Васильевича Грознаго. Ц. 5 к.; Сорочинській драматич. 2-ге видання К. 1882 г. Ц. 10 к. Балкы по Кропивнику. 2-ге видання К. 1882 г. Ц. 10 к. Стороженсько. Марко проголітний Пoема, О. 1879 г. Ц. 1 р. Степанчикъ О. Опоїдання про комахъ, які єдуть користь, або шкода єдуть подаристи (зъ 45 рис.). К. 1882 г. Ц. 50 к. Федюховичъ. Пісні зъ первіми слов